

OSNOVNA ŠOLA ZA ODRASLE

UČNI NAČRT

GEOGRAFIJA

RAZRED:	ŠTEVILO UR:
6. razred	25 ur
7. razred	25 ur
8. razred	20 ur
9. razred	25 ur

Avtorji besedila

Učni načrt so na podlagi učnega načrta za pouk geografije v devetletni osnovni šoli (UN 1998, Predmetna kurikularna komisija za geografijo) pripravili:

prof. dr. Jurij Kunaver, Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta,

prof. dr. Andrej Černe, Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta,

mag. Vera Bevc Malajner, Zavod RS za šolstvo,

Marta Otič, OŠ Franceta Prešerna Maribor,

Karmen Cunder, Zavod RS za šolstvo,

Jure Senegačnik, Gimnazija Ledina Ljubljana,

Nevenka Osterman, OŠ Ledina Ljubljana,

Urška Marentič, Izobraževalno središče Miklošič Ljubljana,

Igor Lipovšek, Zavod RS za šolstvo.

Vsebina

0 PRIPOROČILO ZA UPORABO UČNEGA NAČRTA	4
1 OPREDELITEV PREDMETA.....	4
2 CILJI POUKA.....	5
3 OPERATIVNI CILJI PREDMETA IN PREDLAGANE VSEBINE	6
4 TEMELJNI IN MINIMALNI STANDARDI ZNANJA	15
5 SPECIALNO DIDAKTIČNA PRIPOROČILA	27
6 PRILOGI	29
6.1 Predlog znanj, ki jih morajo imeti izvajalci učnega načrta	29
6.2 Priporočeni viri znanja za učitelja	29

0 PRIPOROČILO ZA UPORABO UČNEGA NAČRTA

Učni načrt za odrasle je prilagojen učni načrt za 9-letno osnovno šolo. Udeleženci naj bi pridobili enaka znanja in spretnosti, ki jih imajo učenci po končani osnovni šoli.

Pomen predmeta geografija, znanja, ki jih daje, ter smernice za izvedbo so predstavljene v 1. poglavju - Opredelitev predmeta geografija.

Načelno vodilo učitelju za delo v vseh razredih in zlasti za oblikovanje letne priprave ter tehtanje, katera znanja so bolj in katera manj pomembna, je napisano v 2. poglavju - Cilji pouka geografije.

Ti cilji so konkretizirani in postavljeni v zaporedje vsebin v 3. poglavju - Operativni cilji predmeta in predlagane vsebine. Zaporedje vsebin je le predlog, ki ga učitelj lahko drugače razporedi, še posebno, če se navezuje na ekskurzijo ali aktualne dogodke, vendar naj zaradi učbenikov in možnosti prehoda s šole na šolo, ne razporeja ciljev in vsebin iz razreda v razred. Ob ciljih in dejavnostih so v drugem stolpcu zapisani geografski pojmi in imena. Pojme in imena morajo udeleženci le prepoznavati, jih poiskati v atlasu ali na zemljevidu in uporabiti v stavkih, ne pa se jih učiti na pamet ali kot definicije. V tretjem stolpcu je priporočeno število ur, ki naj bi jih učitelj namenil posameznim ciljem in dejavnostim. Glede na predznanje udeležencev jih učitelj lahko porazdeli drugače, ne sme pa pri letni pripravi tudi pozabiti, da je del ur namenjenih tudi terenskemu delu in preverjanju ter ocenjevanju znanja.

Opora in vodilo za preverjanje znanja je v 4. poglavju - Temeljni in minimalni standardi znanja. Prvi in tretji stolpec sta enaka kot v prejšnjem poglavju. Dodan je stolpec "zahtevnost", ki cilje deli na temeljne (T) in minimalne (M). Na koncu razpredelnice je pojasnilo kratic.

V zadnjem poglavju so specialnodidaktična priporočila, ki učitelju dajejo izvedbene postopke.

V prilogi so predlogi znanj, ki jih morajo imeti izvajalci učnega načrta in priporočena literatura in drugi viri znanja za učitelja.

1 OPREDELITEV PREDMETA GEOGRAFIJA

Mesto geografije v programu osnovne šole za odrasle je utemeljeno s tem, da ta predmet pomaga pridobiti znanje, sposobnosti in spretnosti, s katerimi se lahko orientira in razume ožje in širše življenjsko okolje, in da ga vzgaja v pravilnem vrednotenju in spoštovanju okolja. Geografsko znanje je sestavni del temeljne izobrazbe, ker vsebuje vedenja o domovini in svetu ter o varovanju okolja in smotrnem gospodarjenju z njim. Zato je to znanje nujno potrebno vsakemu človeku bodisi pred vstopom na delo ali v nadaljnje izobraževanje na katerikoli stopnji.

Z uresničevanjem tega učnega načrta želimo dati "upravljavcem sveta" temelje za razumevanje odnosov med človekom in naravo, zlasti za razumevanje okoljskih problemov.

Pri geografiji usposabljammo za odgovoren, angažiran in solidaren odnos do naravnega in družbenega okolja ter za reševanje prostorskih problemov in vzajemno sožitje med naravo in človekom.

Pri pouku geografije udeleženci razvijajo pozitivna čustva do svoje domovine, občutek

pripadnosti svojemu narodu in državi ter ljubezen do njene naravne in kulturne dediščine. Spoznavanje vrednot in ljudi doma in po svetu pripomore k razumevanju med narodi ter spoštovanju drugačnosti.

Z vsebinami in aktivnimi metodami pri pouku geografije razvijamo sposobnosti udeležencev za uporabo preprostih raziskovalnih metod, s katerimi pridobivajo in prenašajo informacije o okolju in v okolju ter sposobnosti za uporabo medijev, za urejanje, razlago, uporabo in vrednotenje geografskih informacij.

Pri geografiji upoštevamo potrebe in interese udeležencev ter iščemo odgovore na aktualna vprašanja okolja, v katerem živijo. Razvijamo zanimanje za domačo pokrajino in za vsakodnevni utrip življenja v širši okolici, v domovini in po svetu ter se odzivamo na dnevne aktualne izzive. Naloga šolske geografije je torej tudi razvijanje zanimanja za dogajanja v svojem in tujem okolju ter spodbujanje k odgovornemu odločanju o pomembnih zadevah, kot je varovanje zdravega okolja.

Znanje, ki ga udeleženci pridobivajo pri drugih predmetih, geografija dopolnjuje in povezuje na specifičen način. Geografija je namreč naravoslovni in družboslovni predmet, ki hkrati povezuje med seboj naravnogeografska in družbenogeografska dogajanja v okolju. Tako ljudi uči misliti celostno in kompleksno.

Zgoraj navedene cilje dosegamo s smotrnim in aktualnim izbiranjem vsebin, s sodobnimi didaktičnimi oblikami in metodami, s pestrim izborom učnih pripomočkov in medijev ter s čim pogostejšim neposrednim opazovanjem geografskih procesov in pojavov v okolju, kjer nastajajo. Zlasti pouku v realnem okolju namenjamo veliko pozornost, ker s tem omogočamo doživljajsko učinkovitejši pouk.

2 SPLOŠNI CILJI GEOGRAFIJE V OSNOVNI ŠOLI

Udeleženci pri predmetu geografija:

- razvijajo sposobnost orientacije in uporabe zemljevidov;
- razvijajo sposobnost izražanja geografskega znanja v verbalni, kvantitativni in grafični obliki z uporabo sodobne učne tehnologije (besedilo, slike, grafikoni, tabele, diagrami);
- spoznavajo lepote in geografsko pestrost Slovenije v okviru zaključnih ekskurzij in terenskega dela;
- razvijajo sposobnost za samostojno izobraževanje s pomočjo različnih virov znanja: učbenikov, vaj, literature, atlasov, leksikonov, enciklopedij, interneta in drugih računalniških programov;
- pridobivajo osnovno znanje o naravnogeografskih in družbenogeografskih procesih in pojavih na lokalni, regionalni in svetovni ravni ter njihovem součinkovanju;
- pridobivajo prostorske predstave o domačem kraju, domači pokrajini, državi, da bi lahko dogajanje doma postavili v svetovne okvire;
- spoznavajo vrednote in enkratnost slovenske pokrajine, razvijajo ljubezen in spoštovanje do slovenske naravne in kulturne dediščine in pripadnost slovenski državi;
- razvijajo sposobnost uporabe preprostih metod geografskega raziskovanja, kot so:

- spoznavajo nujnost smotrne rabe naravnih dobrin in s tem povezanega varovanja naravnega okolja za prihodnje generacije;
- spoznavajo vlogo manjšin kot mostu med narodi na primeru Slovenije in območij sosednjih držav, kjer živi slovenska narodnost;
- razvijajo mišljenje z urjenjem v opazovanju, primerjanju, logičnem sklepanju in posploševanju;
- spoznavajo bogastvo različnosti ljudstev na zemlji in se vzgajajo v spoštovanju te različnosti ter strpnosti do drugačnih po veri, rasi, jeziku in navadah;
- razvijajo sposobnost komuniciranja in sposobnost za delo v skupini.

3 OPERATIVNI CILJI PREDMETA IN PREDLAGANE VSEBINE

6. RAZRED - ZEMLJA KOT CELOTA

Etapni učni cilji

Udeleženci v 6. razredu:

- ◆ spoznavajo kontinente, morja, njihovo geografsko lego ter razmerje med kopnim in morjem;
- ◆ spoznavajo najosnovnejše zakonitosti položaja in gibanja Zemlje v vesolju;
- ◆ spoznavajo posledice rotacije in revolucije ter vpliv tega na življenje ljudi (menjavanje dneva in noči, letnih časov itd.);
- ◆ primerjajo osnovne značilnosti toplotnih in rastlinskih pasov ter način življenja ljudi v posameznih toplotnih pasovih;
- ◆ se učijo uporabljati različne vrste zemljevidov in orientacije z njihovo pomočjo ter s pomočjo kompasa.

ZEMLJA KOT CELOTA		
Vzgojno-izobraževalni cilji in dejavnosti	Geografski pojmi in imena	Ur
Udeleženeec:		
imenuje in pokaže velike dele kopnega in morja na globusu in karti sveta;	celina ali kontinent, ocean, Evropa, Azija, Afrika, Amerika, Avstralija, Antarktika, Tihi ocean (Pacifik), Atlantski, Indijski ocean	1
iz ustreznega grafičnega prikaza ugotovi, kolikšen del zemeljske površine je pokrit z vodo in s kopnim;		
na izbranih primerih opiše pogoje za življenje ljudi ob in na morjih, rekah, jezerih, kontinentih;		
ob slikovnem materialu primerja prevladujoče reliefne oblike na zemeljskem površju in opiše na izbranem primeru pogoje za življenje ljudi v odvisnosti od reliefnih oblik;	Panonska nižina, Slovenske gorice, Ljubljanska kotlina	1
pokaže na zemljevidu in na globusu zemeljske poloble in ekvator, severni in južni povratnik, severni in južni tečajnik, začetni poldnevnik in oba tečaja,	polobla, ekvator, začetni poldnevnik, severni in južni povratnik, severni in južni tečajnik, severni in južni tečaj	1

razlikuje vrste nebesnih teles.	zvezda, planet, luna ali satelit, meteor, meteorit, komet (repatca), Sonce, Luna, Rimska cesta, Zemlja, Mars, Merkur, Venera, Jupiter, Saturn, Uran, Neptun, Pluton	1
GIBANJE ZEMLJE IN POSLEDICE		
opiše in razloži vrtenje Zemlje okoli svoje osi in njene posledice;	vrtenje, os, zemeljski tečaj ali pol, dan – noč	1
opiše gibanje Zemlje okrog Sonca (kroženje);	kroženje Zemlje, prestopno leto	1
opiše posledice kroženja Zemlje in nagnjenosti zemeljske osi;	sončno obsevanje Zemlje, letni časi, toplotni pasovi	
razloži vzroke za spreminjanje dolžine dneva in noči v letu in našteje letne čase;	spomladansko in jesensko enakonočje, poletni in zimski sončni obrat, polarni dan, polarna noč	1
razloži vzroke za nastanek toplotnih pasov;	toplotni pas	
določi lego posameznih toplotnih pasov na karti sveta;	vroči (tropski) pas, severni in južni zmerno topli pas, severni in južni mrzli (polarni) pas	1
primerja osnovne temperaturne in padavinske značilnosti posameznih toplotnih pasov ter njihov vpliv na rastlinstvo in živalstvo;	tropski deževni gozd, savana, stepa, puščavsko rastlinstvo, travniško rastlinstvo, sredozemsko rastlinstvo, tundra, listnati gozd, iglasti gozd, mešani gozd	1
UPODABLJANJE ZEMELJSKEGA POVRŠJA		
opiše načine prikazovanja zemeljskega površja na zemljevidu, reliefu, globusu in njihovo uporabnost;	globus, barvna lestvica, plastnica, nadmorska višina, relativna višina, absolutna višina, strani neba, legenda, številčno, grafično, opisno merilo	1
našteje in uporablja različne načine orientacije v naravi.		

7. RAZRED - GEOGRAFSKE ZNAČILNOSTI EVROPE IN AZIJE

Etapni učni cilji

Udeleženci v 7. razredu:

- ◆ spoznajo osnovne geografske značilnosti svetovnih kontinentov;
- ◆ spoznajo Evropo kot matično celino in pri tem vzporedno poglobljajo obče geografske pojme;
- ◆ spoznajo Azijo kot del Evrazije;
- ◆ primerjajo temeljne naravnogeografske in družbenogeografske značilnosti Evrope in Azije;
- ◆ se seznanijo z družbenimi razmerami v Evropi in Aziji v odvisnosti od naravnih pogojev in dogajanj v preteklosti;

EVROPA IN AZIJA		
Vzgojno-izobraževalni cilji in dejavnosti	Geografski pojmi in imena	Ur
Udeleženec:		
na karti sveta določi geografsko lego Evrazije;	severna, južna polobla, ekvator, začetni poldnevnik (Greenwich), vzporedniki, poldnevnik, S in J od ekvatorja, V in Z od začetnega poldnevnik	1
na globusu in zemljevidu določi geografsko lego Evrope in Azije in opiše posledice, ki so povezane z razsežnostjo ozemlja;	morska ožina, prekop, časovni pas, krajevni čas, datumski meja, Evrazija, Gibraltar, Nordkapp, Severno morje, Sredozemsko morje, Črno morje	
na zemljevidu določi mejo med Evropo, Azijo in Afriko;	Ural, Kaspijsko jezero, Bospor, Dardanele, Rdeče morje, Sueški prekop	1
ob zemljevidu opiše površje Evrope in Azije, ga primerja med seboj in imenuje največja gorovja, nižine;	Skandinavsko gorovje, Alpe, Pireneji, Karpati, Himalaja, Vzhodnoevropsko nižavje, Zahodnosibirsko nižavje	
na karti pokaže večja gostota in redko poseljena območja v Evropi in Aziji;		1
ob karti opiše jezikovno in versko raznolikost Evrope in sklepa na posledice;	Romani, Slovani, Germani, krščanstvo, katoličani, pravoslavni, protestanti	1
opiše pomen evropske zveze za sodelovanje evropskih držav;	Evropska zveza (unija), svoboden pretok ljudi, blaga, delovne sile	
opredeli lego Evrope in Azije glede na toplotne in rastlinske pasove in jih primerja med seboj;	zmerno topli pas, polarni pas, tropski pas,	1
prikaže delitev Evrope in Azije na geografske enote in jih omeji na karti;	Južna in Jugovzhodna Evropa, Srednja Evropa, Zahodna Evropa, Severna Evropa, Vzhodna Evropa, Severna in Srednja Azija, Vzhodna Azija, Južna in Jugovzhodna Azija, Jugoahodna Azija	
JUŽNA IN JUGOVZHODNA EVROPA		
določi geografsko lego Južne in Jugovzhodne Evrope ter pozna večje polotoke, gorovja, nižine, otoke in morja;	Sredozemlje (Mediterran), Pirenejski (Iberski), Apeninski, Balkanski polotok, Jadransko, Egejsko, Črno morje, Padska nižina, Alpe, Pireneji, Apenini, Dinarsko gorstvo, Karpati, Balkan, Vlaška nižina	1
imenuje in pokaže na zemljevidu države J in JV Evrope;	Španija, Portugalska, Italija, Grčija, BiH, Romunija, Jugoslavija, Hrvaška, Makedonija, Albanija, Bolgarija	1
s pomočjo klimograma razloži sredozemsko podnebje;	klimogram, sredozemsko (mediteransko) podnebje	
ob ustreznem slikovnem gradivu opiše značilnosti in pomen sredozemskega rastlinstva;	zimzeleno rastlinstvo, hrast plutovec, bor, aromatične rastline, oljka, agrumi (južno sadje)	1
pokaže na karti glavna potresna in vulkanska območja v J. Evropi;	potres, vulkan ali ognjenik	1
razloži vzroke za nastanek potresov in vulkanov;	središče potresa (epicenter), magma, lava, žrelo, vulkanski pepel	
opiše posledice potresov in vulkanov v okolju in načine zaščite ter pomoči;	Etna, Vezuv	1
opiše naravne pogoje za kmetijstvo in s pomočjo tematske karte ugotovi najbolj razvite industrijske regije J. In JV Evrope;	kulturne terase, namakalni sistemi, Padska nižina	

SREDNJA EVROPA		
določi na zemljevidu lego Srednje Evrope, pokaže na karti značilne pokrajinske enote;	nižine, sredogorja s kotlinami, visokogorja, Severno, Baltsko morje, Nemško-Poljsko nižavje, Panonska nižina, Alpe, Karpati, Odra, Visla, Laba, Donava, Ren	1
našteje in primerja države Srednje Evrope po legi, velikosti in številu prebivalcev z uporabo ustreznih pripomočkov;	celinska država, obmorska država, Nemčija, Poljska, Češka, Slovaška, Avstrija, Slovenija, Liechtenstein, Švica, Madžarska	
ob karti imenuje narode v Srednji Evropi in pove, katerim jezikovnim in verskim skupinam pripadajo;	Germani, Slovani, Ugrofinci	
PANONSKA NIŽINA		
s pomočjo zemljevida določi lego Panonske nižine in pokaže, kolikšen in kateri del Panonske nižine pripada Sloveniji;	steпа, kulturna steпа, Panonska kotlina	1
spozna značilnosti podnebja, rastlinstva in prsti v Panonski nižini in sklepa o naravnih pogojih za kmetijstvo in industrijo ter našteje prevladujoče kulturne rastline.	celinsko (kontinentalno) podnebje, steпа, črnica, puhlica, industrijske rastline, žita, sončnice, sladkorna pesa	
ALPE		
na zemljevidu opredeli geografsko lego Alp, pokaže, kolikšen del Alp pripada Sloveniji, ugotovi smer slemenitve ter našteje najvišje vrhove in jih primerja s Triglavom;	Triglav, Mont Blanc	1
sklepa o naravnih pogojih za gospodarski razvoj Alp.		
SREDOGORJA S KOTLINAMI, NEMŠKO-POLJSKO NIŽAVJE IN KARPATI		
na karti pokaže in primerja reliefne značilnosti sredogorja s kotlinami, Nemško-Poljskega nižavja in Zahodnih Karpatov;	grudasto gorovje, Nemško-Poljsko nižavje, Karpati, Schwarzwald, Švicarska, Češko-Moravska planota	1
ZAHODNA EVROPA		
s pomočjo zemljevida določi geografsko lego Zahodne Evrope ter pokaže države;	otoška država, obmorska država, Atlantska Evropa, Francija, Belgija, Nizozemska, Luksemburg, Velika Britanija, Irska	1
ovrednoti vpliv morja s poudarkom Severnoatlantskega (Zalivskega) toka na podnebje in rastlinstvo ter kmetijstvo Zahodne Evrope;	klif, sipina, polder, depresija, plimovanje, oceansko (atlantsko) podnebje, Severnoatlantski (Zalivski) tok, specializirano kmetijstvo	1
s pomočjo podatkov v učbeniku oceni gospodarsko razvitost držav Z. Evrope;		1
na karti pokaže najgosteje poseljena območja Z. Evrope in razloži vzroke za zgostitev prebivalstva.		
SEVERNA EVROPA		
določi in opredeli geografsko lego S. Evrope glede na toplotne pasove;	severni tečajnik	1
pokaže na karti države S. Evrope;	Norveška, Švedska, Finska, Danska, Islandija, Litva, Latvija, Estonija, Skandinavski polotok, Nordijske in Pribaltske države	

s pomočjo slikovnega gradiva opiše značilne reliefne oblike v S. Evropi, jih primerja med seboj z vidika možnosti poselitve in gospodarstva;	fjord, fjell, gejzir	
razloži vzroke za razlike v dolžini dneva in noči pri nas in v mrzlem pasu;	polarna noč, polarni dan	1
ob klimogramu razloži značilnosti podnebja in možnosti za razvoj kmetijstva in našteje še druge vodilne gospodarske panoge S. Evrope;		
VZHODNA EVROPA IN SEVERNA AZIJA		
s pomočjo zemljevida določi lego in glavne geografske enote Vzhodne Evrope in Severne Azije glede na toplotni pas;	Vzhodna Evropa, Severna Azija, Vzhodnoevropsko nižavje, Ural, Sibirija	1
s pomočjo ustreznih kart, slikovnega gradiva in klimogramov sklepa na klimatske in rastlinske značilnosti naravnih enot in možnosti za življenje ljudi;	tečaj mraza, polarno podnebje, tundra, stepa, črnica, gozdna stepa	1
s pomočjo tematskih kart opiše možnosti za razvoj kmetijstva;		1
s pomočjo gospodarske karte navede glavne naravne vire in sklepa na možnosti gospodarskega razvoja;		
ob karti opiše politično, narodnostno sestavo Vzhodne Evrope, Severne Azije;	Slovani, Rusi, Ukrajinci, Belorusi, Rusija, Ukrajina, Belorusija, Moldavija	
VZHODNA AZIJA		
določi geografsko lego in položaj Vzhodne Azije;		1
primerja med seboj velike naravno-zemljepisne enote Vzhodne Azije;	puščava Gobi, Mongolija, Tibet, Tajvan, Korejski polotok	
na karti poišče države Vzhodne Azije;	Kitajska, Japonska, Mongolija, S. in J. Koreja	
pojasni vzroke in posledice neenakomerne gostote poselitve prebivalstva na Kitajskem in Japonskem;	Huang He, Chang Jiang	1
pojasni vzroke in posledice značilne rasti prebivalstva na Kitajskem;	načrtovanje družine	
razloži probleme kmetijstva in prehrane prebivalstva v Vzhodni Aziji.	nomadska živinoreja	
JUŽNA IN JUGOVZHODNA AZIJA		
s pomočjo zemljevida in slikovnega gradiva določi naravne enote Južne in JV. Azije, jih primerja med seboj;	Himalaja, Indijska podcelina, Indokitajski polotok, Indonezijsko otočje, Filipinsko otočje, Ind, Ganges, Mekong,	1
opiše značilnosti in pomen monsunskega podnebja za življenje ljudi;	monsun, monsunsko podnebje	
ob politični karti našteje pomembnejše države J. in Jugovzhodne Azije;	Indija, Pakistan, Bangladeš, Indonezija, Vietnam, Kambodža, Singapur	

JUGOZHODNA AZIJA		
sklepa o prometnem in strateškem pomenu tega prostora;	Mala Azija, Perzijski zaliv	1
na karti in ob slikovnem gradivu pokaže naravnogeografske enote JZ. Azije, jih primerja med seboj glede na površje ter našteje najpomembnejše države.	Zakavkaške države, Irak, Iran, Afganistan, Izrael, Turčija, Savdova Arabija, Arabski polotok, Jordanski tektonski jarek, Mrtvo morje, Mezopotamija	

8. RAZRED - GEOGRAFSKE ZNAČILNOSTI AMERIKE, AFRIKE, AVSTRALIJE IN POLARNIH OBMOČIJ

Etapni učni cilji

Udeleženci v 8. razredu:

- spoznajo geografske značilnosti Afrike, Avstralije, Severne in Južne Amerike in polarnih območij;
- ob študiju primerov z različnih kontinentov spoznajo aktualne probleme sodobnega sveta, kot so prenaseljenost, oskrba z vodo, hrano, energijo, politična nasprotja;
- spoznajo družbene razmere na posameznih kontinentih v odvisnosti od naravnih možnosti;
- oblikujejo stališča in vrednote, kot so: spoštovanje drugih narodov in kultur, strpnost do drugačnosti, mednarodno sodelovanje;
- spoznajo potrebo po prizadevanju za uresničevanje svetovnega miru in ohranjanja naravne in kulturne dediščine.

AFRIKA		6
Vzgojno-izobraževalni cilji in dejavnosti	Geografski pojmi in imena	
Udeleženec:		
primerja geografsko lego Afrike z lego ostalih celin;		
na zemljevidu pokaže in imenuje velike naravnogeografske enote Afrike in jih primerja med seboj glede na geografsko lego, toplotni pas;	tropska celina, črna celina, Severna Afrika, Tropska Afrika, Južna Afrika, Čadska Kongova kotlina, Etiopsko-Somalijsko, Jezersko višavje, Kilimandžaro, Sahara, Kalahari	
imenuje in opiše posamezne podnebne in rastlinske pasove Afrike, jih primerja med seboj in opiše možnosti za življenje ljudi v njih;	kondenzacija, zenitno deževje, pasati, tropski deževni gozd, džungla, savana, stepa	
opiše vzroke in posledice različne gostote poselitve in nekaj rasnih skupin in rasnih drobcev;	Bantu črnci, Sudanski črnci, Bušmani ali Grmičarji, Hotentoti, Pigmejci	
AVSTRALIJA IN OCEANIJA		2
na zemljevidu določi geografsko lego Avstralije in Oceanije;		
razloži vzroke za svojevrsten rastlinski in živalski svet Avstralije;	vrečarji, evkaliptus	
s pomočjo karte in slikovnega gradiva opiše površinsko izoblikovanost celine;	Srednje avstralsko nižavje, Veliko razvodno gorovje, Veliki koralni greben	
s pomočjo karte in slikovnega gradiva primerja podnebno-rastlinske pasove v Avstraliji;		

na zemljevidu določi lego otokov Oceanije, našteje večje skupine in sklepa o strateškem in prometnem pomenu Oceanije;	vulkanski otok, Nova Zelandija, Havaji	
AMERIKA		7
opiše pomen odkritja Amerike in razlikuje pojme Severna, Srednja in Latinska Amerika;	Novi svet, Krištof Kolumb, Angloamerika, Latinska Amerika, Severna Amerika, Srednja Amerika, Južna Amerika	
na zemljevidu določi lego Severne Amerike, njenih naravnih enot in držav;	Skalno gorovje, Grenlandija, Apalači, Osrednje nižavje, Kalifornija, Labrador, Aljaska, Dolina smrti, Yellowstone, ZDA, Kanada	
primerja reliefne značilnosti naravnih enot Severna Amerike;	kanjon	
primerja podnebne in rastlinske pasove v S. Ameriki;	prerija, prerijska črnica, tornado, sekvoja	
ovrednoti pomen podnebnih in rastlinskih pasov za razvoj gospodarstva;		
opiše sestavo prebivalstva S. Amerike, prednosti in slabosti večnacionalne skupnosti;	Indijanci, črnci	
ob karti in slikovnem gradivu našteje in opiše velike pokrajinske enote, jih primerja med seboj glede na različnost površja in našteje večje države;	Veliki in Mali Antili; Andi, Aconcagua, Gvajansko, Brazilsko višavje, Amazonsko, Orinoško, Laplatsko nižavje, Amazonka, Brazilija, Argentina, Čile, Venezuela	
na izbranem primeru ob slikovnem materialu razloži značilnosti podnebnih in rastlinskih pasov Latinske Amerike;	hurikani	
POLARNA OBMOČJA		1
določi geografsko lego Arktike in Antarktike;	celinski led, ledena gora, iglu, Arktika, Antarktika	
opiše značilnosti podnebja in rastlinstva polarnih območij ter pogojev za življenje v njih.	Eskimi, Laponci, Sibirski ljudstva	

9. RAZRED - SLOVENIJA, NAŠA DOMOVINA

Etapni učni cilji

Udeleženci v 9. razredu:

- spoznajo geografske značilnosti Slovenije kot svoje domovine in države in jih primerjajo z izbranimi državami Evrope;
- razvijajo prostorsko predstavo o Sloveniji, njenih pokrajinah, etničnem ozemlju ter o njeni ožji in širši soseščini - primerjajo z Evropo in svetom;
- spoznajo naravno in kulturno dediščino svoje domovine in se ozaveščajo o pomembnosti njenega varovanja in ohranjanja;
- spoznajo naravne možnosti za gospodarski razvoj Slovenije in njene možnosti za uveljavitev v mednarodni skupnosti;
- spoznavajo pomen posameznih gospodarskih panog za zadovoljevanje potreb družbe; njihovo razvitost primerjajo s sosednjimi državami;
- spoznavajo negativne učinke človekove dejavnosti v domačem okolju in se usposabljaajo za takšno odločanje o posegih v okolje, ki dolgoročno ne bo rušilo

- spoznajo značilnosti prebivalstva Slovenije in se seznanijo s položajem italijanske in madžarske manjšine pri nas ter slovenske v Italiji, Avstriji in na Madžarskem.

I. GEOGRAFSKA LEGA SLOVENIJE		1
Vzgojno-izobraževalni cilji in dejavnosti	Geografski pojmi in imena	
Udeleženec:		
s pomočjo ustrezne karte opredeli lego Slovenije;	narodnostna meja, državna meja	
opiše lego Slovenije in stičišče Alp, Dinarskega gorstva, Panonske kotline in Jadranskega morja;		
ovrednoti lego Slovenije z vidika odprtosti in prehodnosti v prometnem in gospodarskem smislu;	maloobmejni prehod, mednarodni mejni prehod	
II. NARAVNOGEOGRAFSKE ENOTE SLOVENIJE		16
na karti omeji pet naravnogeografskih enot Slovenije in jih primerja med seboj glede na geografsko lego, podnebje in reliefne značilnosti;	Alpske pokrajine, Predalpske pokrajine, Subpanonske pokrajine, Dinarsko-Kraške pokrajine, Primorske pokrajine	
opiše glavne faze nastanka današnjega reliefa Slovenije in dejavnike, ki so ga oblikovali;		
GORSKI SVET		
ob karti umestiti gorski svet na ozemlju Slovenije v večje evropske gorske sisteme;	Alpe, Dinarsko gorstvo	
opiše in primerja med seboj njihove bistvene značilnosti.	slemensko gorstvo	
ALPSKE POKRAJINE		
razloži vpliv reliefa, podnebja, rastlinstva, voda na možnosti za življenje ljudi in gospodarstvo v alpskih pokrajinah Slovenije;	celinsko podnebje, gorsko podnebje, višinski rastlinski pasovi, toplotni obrat (inverzija), planinsko pašništvo, odseljavanje prebivalstva, Julijske Alpe, Kamniško Savinjske Alpe, Karavanke, Gorenjska	
PREDALPSKE POKRAJINE		
pokaže na karti in imenuje pokrajinske enote slovenskega predalpskega sveta;	Zahodno Predalpsko hribovje, Vzhodno Predalpsko hribovje, severovzhodno Predalpsko hribovje, Škofjeloško in Polhograjsko hribovje, Posavsko hribovje, Pohorje, Kozjak, Štajerska, Koroška	
s pomočjo karte in klimogramov opiše značilnosti reliefa in podnebja v predalpskem svetu in ju primerja z alpskim oziroma s tistim v domači pokrajini;		
sklepa na pogoje za gospodarski razvoj v predalpskih pokrajinah in kotlinah Slovenije;		
DINARSKO-KRAŠKI SVET		

s pomočjo karte, slikovnega gradiva in klimogramov opiše značilnosti reliefa, podnebja in voda v dinarsko-kraških pokrajinah Slovenije;	Kras, dinarska slemenitev, kraški pojavi, kraška jama, vrtača, kraško polje, suha dolina, ponikalnica, Visoke dinarske planote: Trnovski gozd, Nanos, Snežnik, Postojnska vrata, Notranjsko podolje, Planinsko in Cerkniško polje, Ribniško in Kočevsko polje, Nizke dinarske planote: Dolenjsko podolje, Gorjanci, Bela Krajina, Postojnska jama, Cerkniško jezero, Dolenjska, Notranjska	
primerja možnosti za življenje in gospodarjenje v dinarsko-kraških pokrajinah s tistimi v alpskih pokrajinah Slovenije;		
PRIMORSKE POKRAJINE		
ovrednoti pomen Jadranskega morja za podnebje, rastlinstvo, promet, turizem, ribolov in kmetijstvo;	pomorstvo, ribištvo	
ovrednoti rabo tal v različnih pokrajinah primorskega sveta z vidika interesov turizma, prometa, kmetijstva, poselitve;	flišne pokrajine, kraške pokrajine, Koprsko primorje, Vipavska dolina, Goriška Brda, dolina notranjske Reke z Brkini, Kras, Primorska	
SUBPANONSKE POKRAJINE SLOVENIJE		
utemelji prehodnost pokrajin subpanonske Slovenije;	prehodna pokrajina, tranzitni promet, Goričko, Ravensko, Dolinsko, Mursko polje, Dravsko in Ptujsko polje, Slovenske gorice, Haloze, Celjska kotlina, Brežiško-krška ravan, Prekmurje, Prlekija	
opiše pogoje za življenje ljudi in gospodarstvo v odvisnosti od reliefa, podnebja, prsti in voda v subpanonskih pokrajinah Slovenije;	mineralne, termalne vode toplice: Moravske, Atomske, Čateške, Radenci, Rogaška Slatina; Drava, Mura	
na izbranih primerih predstavi probleme kmetijske prenaseljenosti, odseljevanja, onesnaževanja podtalnice;		
III. GOSPODARSTVO		3
razloži pomen posameznih gospodarskih dejavnosti za prebivalstvo in sklepa o naravnih in družbenih pogojih za njihov razvoj v Sloveniji ter domači pokrajini (terensko delo);	gospodarske dejavnosti	
sklepa o možnostih razvoja slovenskega kmetijstva glede na naravne pogoje v posameznih delih Slovenije in v domači pokrajini;	intenzivno, ekstenzivno kmetijstvo, hektarski donos, melioracija, specializacija, biokmetijstvo	
razloži odnos industrija-okolje-človek ter našteje primere ukrepov za varovanje okolja pred škodljivimi vplivi industrije v domačem okolju in v Sloveniji;	industrijska pokrajina	
razloži pomen trgovine kot gospodarske panoge;	notranja trgovina, zunanja trgovina, izvoz, uvoz	
našteje energijske vire v Sloveniji in jih ovrednoti z gospodarskega in okoljskega vidika;	obnovljivi in neobnovljivi energijski viri	

našteje vrste prometa in opredeli njihove prednosti in pomanjkljivosti glede na zmogljivost, hitrost in onesnaževanje okolja;	cestni, vodni, zračni	
analizira naravne in družbene danosti za razvoj turizma v Sloveniji in jih primerja s tistimi v sosednjih državah;		
IV. PREBIVALSTVO		2
našteje in razloži dejavnike, ki vplivajo na različno gostoto poselitve Slovenije in pokaže na karti najgosteje in najredkeje poseljene slovenske pokrajine;		
razloži dejavnike, ki vplivajo na rast prebivalstva;	rodnost (nataliteta), smrtnost (mortaliteta), naravni prirastek, selitve	
s pomočjo podatkov opiše narodnostno sestavo prebivalstva Slovenije in ovrednoti pravice manjšin v Sloveniji in slovenske v sosednjih državah;	narod, narodnostna skupnost, narodnostna manjšina, Koroški Slovenci	
pravilno uporablja pojme aktivno in vzdrževalno prebivalstvo;	aktivno prebivalstvo, vzdrževalno prebivalstvo	
opiše pomen zaposlitvene in izobrazbene sestave prebivalstva Slovenije za gospodarski razvoj;		
s pomočjo starostnih piramid ovrednoti spolno in starostno sestavo prebivalstva Slovenije v primerjavi z izbrano sosednjo državo;	starostna piramida	
razloži vzroke in posledice selitev prebivalstva v Sloveniji.	selitev, politični, verski, gospodarski vzroki; zdomci, izseljenci	

4 TEMELJNI IN MINIMALNI STANDARDI ZNANJA

6. RAZRED

Vzgojno-izobraževalni cilji in dejavnosti	zahte vnost *	Geografski pojmi in imena
PREDSTAVITEV PREDMETA GEOGRAFIJA		
Udeleženec:		
spozna, kaj je predmet proučevanja geografije;	M	geografija, zemljepis
ZEMLJA KOT CELOTA		
opiše obliko Zemlje;	M	globus
imenuje in pokaže velike dele kopnega in morja na globusu in karti sveta;	M	celina ali kontinent, ocean, Evropa, Azija, Afrika, Amerika, Avstralija, Antarktika, Tihi ocean (Pacifik), Atlantski, Indijski ocean
iz ustreznega grafičnega prikaza ugotovi, kolikšen del zemeljske površine je pokrit z vodo in s kopnim;	M	70% : 30%

na izbranih primerih opiše možnosti za življenje ljudi ob in na morjih, rekah, jezerih, kontinentih;	T	
primerja celine po velikosti, geografski legi in razčlenjenosti obal ter prevladujočih reliefnih oblikah na njih;	T	gorovje, gričevje, kotline, nižine, doline ...
pokaže na zemljevidu in na globusu zemeljske poloble in ekvator, severni in južni povratnik, severni in južni tečajnik, začetni poldnevnik in oba tečaja;	M	polobla, ekvator, začetni poldnevnik, severni in južni povratnik, severni in južni tečajnik, severni in južni tečaj
razlikuje pojme;	T	vesolje, osončje, svetlobno leto, galaksija
razlikuje vrste nebesnih teles;	T	zvezda, planet, luna ali satelit, meteor, meteorit, komet (repatca), Sonce, Luna, Rimska cesta, Zemlja, Mars, Merkur, Venera, Jupiter, Saturn, Uran, Neptun, Pluton
GIBANJE ZEMLJE IN POSLEDICE		
opiše in razloži vrtenje Zemlje okoli svoje osi in njene posledice;	M	vrtenje, os, zemeljski tečaj ali pol, dan - noč
opiše gibanje Zemlje okrog Sonca (kroženje);	M	kroženje Zemlje, Prestopno leto
opiše posledice kroženja Zemlje in nagnjenosti zemeljske osi;	T	vpadni kot sončnih žarkov, letni časi, toplotni pasovi
razloži vzroke za spreminjanje dolžine dneva in noči v letu in našteje letne čase;	T	spomladansko in jesensko enakonočje, poletni in zimski sončni obrat, polarni dan, polarna noč
razloži vzroke za nastanek toplotnih pasov;	T	toplotni pas
določi lego posameznih toplotnih pasov na karti sveta;	M	vroči (tropski) pas, severni in južni zmerno topli pas, severni in južni mrzli (polarni) pas
na fotografiji prepozna značilno rastlinstvo posameznih toplotnih pasov;	T	
ob izbranih primerih opiše pogoje za življenje ljudi v posameznih toplotnih pasovih;	T	
UPODABLJANJE ZEMELJSKEGA POVRŠJA		
opiše načine prikazovanja zemeljskega površja na zemljevidu, reliefu, globusu in njihovo uporabnost;	M	splošni zemljevid, tematski zemljevid, globus, barvna lestvica,
izdela svoj reliefni zemljevid in panoramsko skico domače pokrajine na terenu;	T	plastnica, nadmorska višina, relativna višina, absolutna višina, panoramska risba, strani neba, legenda, številčno, grafično opisno merilo
besedno opiše pokrajine na podlagi dogovorjenih kartografskih znakov na zemljevidu;	M	kartografski znaki
našteje in uporablja različne načine orientacije v naravi;	M	
giblje se v naravi s pomočjo kompasa in karte.	T	kompas

7. RAZRED

EVROPA IN AZIJA		
Vzgojno-izobraževalni cilji in dejavnosti	zahtevnost*	Geografski pojmi in imena
Udeleženec:		
na karti sveta določi geografsko lego;	T	vzhodna, zahodna, severna, južna polobla, ekvator, začetni poldnevnik (Greenwich), vzporedniki, poldnevnik, S in J od ekvatorja, V in Z od začetnega poldnevnik
na globusu in zemljevidu določi geografsko lego Evrope in Azije	M	morska ožina, prekop, časovni pas, krajevni čas, datumska meja,
opiše posledice, ki so povezane z razsežnostjo ozemlja;	T	Evrazija, Gibraltar, Nordkapp, Severno morje, Sredozemsko morje, Črno morje
primerja geografsko lego Evrope in Azije z lego ostalih kontinentov;	T	
na zemljevidu določi mejo med Evropo, Azijo in Afriko;	T	Ural, Kaspijsko jezero, Bospor, Dardanele, Rdeče morje, Sueški prekop
ob zemljevidu opiše površje Evrope in Azije, ga primerja med seboj in imenuje največja gorovja, nižine;	M	Skandinavsko gorovje, Alpe, Pireneji, Karpati, Himalaja, Vzhodnoevropsko nižavje, Zahodnosibirsko nižavje
na karti pokaže večja gostota in redko poseljena območja v Evropi in Aziji;	M	
ob karti opiše jezikovno in versko raznolikost Evrope in sklepa na posledice;	T	Romani, Slovani, Germani, krščanstvo, katoličani, pravoslavni, protestanti
opiše pomen evropske zveze za sodelovanje evropskih držav;	M	Evropska zveza (unija), svobodni pretok ljudi, blaga, delovne sile
opredeli lego Evrope in Azije glede na toplotne in rastlinske pasove in jih primerja med seboj;	M	zmerno topli pas, polarni pas, tropski pas, subtropski pas
na izbranih primerih opiše prednosti in slabosti razčlenjenosti Evrope in Azije za življenje ljudi ter na zemljevidu pokaže večje polotoke in otoke;	T	Skandinavski, Pirenejski, Apeninski, Balkanski polotok, Britansko o., Korzika, Sardinija, Sicilija, Malta, Ciper, Japonsko otočje, Indonezijsko otočje, Filipinsko otočje, Dekanski polotok, Indokitajski polotok
prikaže delitev Evrope in Azije na geografske enote in jih omeji na karti;	T	Južna in Jugovzhodna Evropa, Srednja Evropa, Zahodna Evropa, Severna Evropa, Vzhodna Evropa, Severna in Srednja Azija, Vzhodna Azija, Južna in Jugovzhodna Azija, Jugozahodna Azija
JUŽNA IN JUGOVZHODNA EVROPA		
določi geografsko lego Južne in Jugovzhodne Evrope ter poimenuje večje polotoke, gorovja, nižine, otoke in morja;	M	Sredozemlje (Mediterran), Pirenejski (Iberski), Apeninski, Balkanski polotok, Jadransko, Egejsko, Jonsko, Ligursko, Črno morje, Padska nižina, Alpe, Pireneji, Apenini, Dinarsko gorstvo, Rodopi, Karpati, Balkan, Vlaška nižina
razlikuje sredozemske države Južne Evrope od držav Jugovzhodne Evrope ter jih pokaže na karti;	T	Španija, Portugalska, Italija, Grčija, BiH, Srbija in Črna gora, Hrvaška, Makedonija, Albanija, Romunija, Bolgarija

ob izbranih primerih našteje in opiše značilne lastnosti in gibanja vode Sredozemskega morja (barva, temperatura, slanost, valovanje);	M	
s pomočjo klimograma razloži sredozemsko podnebje;	T	klimogram, sredozemsko (mediteransko) podnebje
ob ustreznem slikovnem gradivu opiše značilnosti in pomen sredozemskega rastlinstva;	T	zimizelena rastlinstvo, hrast plutovec, bor, aromatične rastline, oljka, agrumi (južno sadje)
našteje in opiše značilne prsti in njihov pomen za človeka;	M	vulkanska prst, rdeča prst (jerovica)
pokaže na karti glavna potresna in vulkanska območja v J. Evropi;	M	potres, vulkan ali ognjenik
opiše posledice potresov v okolju in načine zaščite ter pomoči;	M	
pojasni delovanje vulkana in opiše posledice vulkanskih izbruhov za ljudi in okolje;	T	magma, lava, žrelo (krater), vulkanski pepel, Etna, Vezuv
opiše načine, s katerimi človek izboljšuje naravne možnosti za kmetijstvo;	T	kulturne terase, namakalni sistemi
s pomočjo tematske karte ugotovi najbolj razvite industrijske regije J. Evrope;	T	Padška nižina
opiše naravne in družbene pogoje za razvoj turizma v J. Evropi,	M	
na izbranih primerih svetovno znanih turističnih mest ali pokrajin J. Evrope opiše pozitivne in negativne posledice turizma;	M	Benetke, Atene, Rim, Kreta, Costa Brava
ob karti opiše pestro narodnostno in versko sestavo Jugovzhodne Evrope;	T	
sklepa na posledice političnih nasprotij za življenje ljudi in uničevanje naravnega okolja;	T	
SREDNJA EVROPA		
določi na zemljevidu lego Srednje Evrope, pokaže na karti značilne pokrajinske enote	M	nižine, sredogorja s kotlinami, visokogorja,
in razloži prehodnost Srednje Evrope v reliefnem, prometnem smislu in pomen te prehodnosti za življenje ljudi;	T	Severno, Baltsko morje, Nemško-Poljsko nižavje, Panonska nižina, Alpe, Zahodni Karpati, Odra, Visla, Laba, Donava, Ren
primerja države Srednje Evrope po legi, velikosti in številu prebivalcev z uporabo ustreznih pripomočkov;	T	celinska država, obmorska država, Nemčija, Poljska, Češka, Slovaška, Avstrija, Slovenija, Lihtenštajn, Švica, Madžarska
ob karti imenuje narode v Srednji Evropi in pove, katerim jezikovnim in verskim skupinam pripadajo;	M	Germani, Slovani, Ugrofinci
PANONSKA NIŽINA		

s pomočjo zemljevida določi lego Panonske nižine in pokaže, kolikšen in kateri del panonske nižine pripada Sloveniji;	M	stepa, kulturna stepa, Panonska kotlina
na podlagi izbranih primerov analizira probleme, s katerimi se srečujejo ljudje, ki živijo ob rekah (poplave, onesnaževanje, plovba);	M	kanal, regulacija
primerja značilnosti podnebja, rastlinstva in prsti v Panonski nižini s podnebjem in rastlinstvom v domači pokrajini;	T	celinsko (kontinentalno) podnebje, stepa, črnica, puhlica
našteje prevladujoče kulturne rastline;	M	industrijske rastline, žita, sončnice, sladkorna pesa
ALPE		
na zemljevidu opredeli geografsko lego Alp, pokaže, kolikšen del Alp pripada Sloveniji, ugotovi smer slemenitve ter našteje najvišje vrhove in jih primerja s Triglavom;	M	Triglav, Mont Blanc
poišče na zemljevidu najpomembnejše prelaze in predore v Alpah ter primerja njihov pomen za življenje ljudi nekoč in danes;	M	
našteje zunanje preoblikovalce reliefa, opiše ledenik in njegove učinke na relief;	T	ledenik, groblja (morena), ledeniško jezero, Blejsko, Bohinjsko jezero, Bodensko jezero, Pasterca
Utemelji, zakaj se z višino spreminjata podnebje in rastlinstvo;	M	rastlinski višinski pasovi, višinska gozdna meja
SREDOGORJA S KOTLINAMI, NEMŠKO-POLJSKO NIŽAVJE IN KARPATI		
na karti pokaže in primerja reliefne značilnosti sredogorja s kotlinami, Nemško-Poljskega nižavja in Zahodnih Karpatov;	T	grudasto gorovje, Nemško-Poljsko nižavje, Karpati, Schwarzwald, Švicarska, Češko-Moravska planota
opiše spremembe, ki jih je povzročila industrializacija (onesnaževanje vode, zraka in prsti) in ukrepe za preprečevanje onesnaženosti;	M	umiranje gozdov, kisli dež
ZAHODNA EVROPA		
s pomočjo zemljevida določi geografsko lego Zahodne Evrope ter pokaže države;	M	otoška država, obmorska država, Atlantska Evropa, Francija, Belgija, Nizozemska, Luksemburg, Velika Britanija, Irska
s pomočjo kart in slikovnega gradiva primerja značilnosti posameznih reliefnih enot Zahodne Evrope;	T	nižji svet, stara uravnana gorovja, mlado nagubana gorovja
ugotovi podobnosti in razlike med atlantsko in sredozemsko obalo Zahodne Evrope z ozirom na členovitost	T	klif, sipina, nasip, polder, depresija, plimovanje

ovrednoti vpliv Severnoatlantskega (Zalivskega) toka na podnebje in rastlinstvo ter kmetijstvo Zahodne Evrope;	T	oceansko (atlantsko) podnebje, Severnoatlantski (Zalivski) tok, specializirano kmetijstvo
analizira gospodarski pomen večjih zahodnoevropskih rek;	T	rečni promet, onesnaženost voda, Ren, Sena, Loara, Temza
na karti pokaže najgosteje poseljena območja Z. Evrope in razloži vzroke za zgostitev prebivalstva;	M	
SEVERNA EVROPA		
določi in opredeli geografsko lego S. Evrope glede na toplotne pasove;	M	severni tečajnik
pokaže na karti države S. Evrope;	M	Norveška, Švedska, Finska, Danska, Islandija, Skandinavski polotok, nordijske in pribaltske države
s pomočjo slikovnega gradiva opiše značilne reliefne oblike v S. Evropi, jih primerja med seboj z vidika možnosti poselitve;	T	fjord, fjell, gezir
ob klimogramu razloži značilnosti podnebja in možnosti za razvoj kmetijstva;	T	
VZHODNA EVROPA IN SEVERNA AZIJA		
s pomočjo zemljevida določi lego in glavne geografske enote Vzhodne Evrope in Severne Azije glede na toplotni pas;	T	Vzhodna Evropa, Severna Azija, Vzhodnoevropsko nižavje, Ural, Sibirija
s pomočjo ustreznih kart, slikovnega gradiva in klimogramov sklepa na klimatske in rastlinske značilnosti naravnih enot in možnosti za življenje ljudi;	T	tečaj mraza, polarno podnebje, tundra, tajga, stepa, črnica, gozdna stepa
s pomočjo tematskih kart opiše pogoje za razvoj kmetijstva;	M	
s pomočjo gospodarske karte navede glavne naravne vire in sklepa na možnosti gospodarskega razvoja;	T	
ob karti opiše politično, narodnostno sestavo Vzhodne Evrope, Severne Azije;	T	Slovani, Rusi, Ukrajinci, Belorusi, SND, Rusija, Ukrajina, Belorusija, Moldavija
analizira vzroke in posledice različne razporeditve prebivalstva (gostota in poseljenost);	T	
s pomočjo zemljevida imenuje večje reke in sklepa na njihov gospodarski pomen;	T	Volga, Dneper, Ob, Jenisej, Lena
VZHODNA AZIJA		
določi geografsko lego in položaj Vzhodne Azije;	M	
Primerja med seboj velike naravnozemeljepisne enote Vzhodne Azije;	T	puščava Gobi, Mongolija, Tarimska kotlina, Džungarija, Tibet, Tajvan, Korejski polotok
na karti poišče države Vzhodne Azije;	M	Kitajska, Japonska, Mongolija, S. in J. Koreja
JUŽNA IN JUGOVZHODNA AZIJA		

s pomočjo zemljevida in slikovnega gradiva določi naravne enote Južne in JV. Azije jih primerja med seboj ter opredeli vlogo Himalaje kot naravne pregrade;	M	Himalaja, Karakorum, Indijska podcelina, Indokitajski polotok, Indonezijsko otočje, Filipinsko otočje, Ind, Ganges, Brahmaputra, Mekong, Java, Borneo, Celebes
opiše značilnosti in pomen monsunskega podnebja za življenje ljudi;	T	monsun, monsunsko podnebje
ob politični karti našteje pomembnejše države J. in Jugovzhodne Azije;	M	Indija, Pakistan, Bangladeš, Indonezija, Vietnam, Kambodža, Singapur
INDIJSKA PODCELINA		
s pomočjo karte in slikovnega gradiva opiše velike razlike med pokrajinami Indijske podceline in posledice te raznolikosti;	T	Himalaja, Pandžab, Gangeško nižavje, puščava Thar, Dekanski polotok, Šrilanka
ob izbranem primeru opiše posledice različne verske in socialne sestave prebivalstva;	M	kaste, hindujci, muslimani
sklepa o vzrokih in posledicah prenaseljenosti;	T	eksplozija prebivalstva
razloži odvisnost kmetijstva od naravnih dejavnikov in vere;	T	
JUGOZHODNA AZIJA		
sklepa o prometnem in strateškem pomenu tega prostora;	M	Mala Azija, Perzijski zaliv
na karti in ob slikovnem gradivu pokaže naravnogeografske enote JZ. Azije, jih primerja med seboj glede na površje ter našteje najpomembnejše države;	M	Zakavkaške države, Irak, Iran, Afganistan, Izrael, Turčija, Savdova Arabija, Gruzija, Kazahstan, Anatolsko višavje, Arabski polotok, Jordanski tektonski jarek, Mrtvo morje, Mezopotamija, Karakum, Kizilkum
ovrednoti pomen nafte za življenje v tem delu sveta;	M	plinovod
ob karti analizira vzroke za različno gostoto poselitve in analizira vzroke za politična trenja.	T	antisemitizem, islam, Židje, Arabci, Palestinci

8. RAZRED

AFRIKA		
Vzgojno-izobraževalni cilji in dejavnosti	zahtevnost*	Geografski pojmi in imena
Udeleženeec:		
primerja geografsko lego Afrike z lego drugih celin;	M	
na zemljevidu pokaže in imenuje velike naravnogeografske enote Afrike	M	tropska celina, črna celina
Primerja naravnogeografske enote med seboj glede na geografsko lego, toplotni pas;	T	Severna Afrika, Tropska Afrika, Južna Afrika, Čadska, Kongova kotlina, Etiopsko-Somalijsko višavje, Jezersko višavje, Kilimandžaro, Sahara, Kalahari
Primerja količino in razporeditev padavin z rastlinskimi pasovi;	T	sahel, vadi

opiše vzroke in posledice različne gostote poselitve in nekaj rasnih skupin in rasnih drobcev.	T	Bantu črnci, Sudanski črnci, Bušmani ali Grmičarji, Hotentoti, Pigmejci
II. 1. SEVERNA AFRIKA		
ob zemljevidu imenuje države, ki jih prištevamo k Severni Afriki;	M	afriško Sredozemlje, atlaške države, Alžirija, Maroko, Tunizija, Egipt, Libija, Sudan
s pomočjo gospodarske karte in slikovnega gradiva sklepa o možnostih za življenje v S. Afriki;	T	oaza
razloži učinke Nilovih poplav ovrednoti pomen doline reke Nil za gospodarski in turistični razvoj Egipta;	T	umetno namakanje
opiše značilnosti prebivalstva S. Afrike.	T	Berberi, Arabci, bela rasa
TROPСКА AFRIKA		
opiše naravne značilnosti Tropske Afrike;	T	
razloži pomen nadmorske višine za poselitev v ekvatorialnem pasu;	T	
s pomočjo tematske karte našteje naravne vire za gospodarstvo;	M	sisal, oljna palma, kava, sladkorni trst, banane, selilno poljedelstvo, nabiralništvo, Nigerija, Kenija
JUŽNA AFRIKA		
s pomočjo zemljevida opredeli obseg J. Afrike in ga primerja s pokrajinami podobne geografske širine S od ekvatorja;	T	
s pomočjo gospodarske karte ugotovi naravna bogastva Južne Afrike in sklepa na razvoj gospodarstva;	T	
AVSTRALIJA IN OCEANIJA		
na zemljevidu določi geografsko lego Avstralije in Oceanije;	M	
s pomočjo karte in slikovnega gradiva opiše površinsko izoblikovanost celine in vpliv Velikega razvodnega gorovja na podnebje in vodovje;	T	Srednjeavstralsko nižavje, Veliko razvodno gorovje, Veliki koralni greben
opiše pomen površinske izoblikovanosti na razvoj prometa v Avstraliji;	T	koralni otok, atol, laguna
s pomočjo karte in slikovnega gradiva primerja podnebno-rastlinske pasove v Avstraliji;	M	
opiše probleme preskrbe z vodo v Avstraliji;		arteški vodnjak
opiše značilnosti poseljevanja kontinenta;	T	avstralski domorodci
na zemljevidu določi lego otokov Oceanije, našteje večje skupine in sklepa o strateškem in prometnem pomenu Oceanije;	T	vulkanski otok, Nova Zelandija, Mikronezija, Melanezija, Polinezija, Havaji
AMERIKA		

opiše pomen odkritja Amerike in razlikuje pojme Severna, Srednja in Latinska Amerika;	T	Novi svet, Krištof Kolumb, Angloamerika, Latinska Amerika, Severna Amerika, Srednja Amerika, Južna Amerika
ANGLOAMERIKA		
na zemljevidu določi lego Severne Amerike, njenih naravnih enot in držav;	M	Kordiljere, Skalno gorovje, Velika kotlina, Apalači, Grenlandija, Priatlantsko nižavje, Osrednje nižavje, Kalifornijsko podolje, Labrador, Aljaska, Dolina smrti, Yellowstone, Mt. Mc Kinley, ZDA, Kanada
primerja reliefne značilnosti naravnih enot Severne Amerike;	T	kanjon
primerja podnebne in rastlinske pasove v S. Ameriki;	T	prerija, prerijska črnica, tornado, sekvoja
ovrednoti pomen podnebnih in rastlinskih pasov za razvoj gospodarstva;	T	
analizira vzroke in posledice za različno gostoto poselitve Severne Amerike;	T	
opiše sestavo prebivalstva S. Amerike, prednosti in slabosti večnacionalne skupnosti;	M	Indijanci, črnici
s pomočjo gospodarske karte ugotovi naravna bogastva Kanade in ovrednoti njihov pomen za gospodarski razvoj;	M	
opiše pomen vodne poti po reki Sv. Lovrenca;	T	reka Sv. Lovrenca
opiše vzroke in posledice zgostitve prebivalstva v južnem delu ZDA;	T	
s pomočjo gospodarske karte našteje glavne naravne vire v ZDA in sklepa na možnosti njenega gospodarskega razvoja;	M	
ob analizi tematskih kart imenuje glavna industrijska in kmetijska območja v ZDA;	T	
našteje najpomembnejše kmetijske pasove v ZDA;	T	intenzivno, ekstenzivno kmetijstvo, farma, ranč, kavboj
ovrednoti negativne posledice intenzivnega kmetijstva in industrije za naravno okolje;	T	
LATINSKA AMERIKA		
opiše pomen Panamskega prekopa za svetovni pomorski promet;	T	Panamski prekop, Srednja Amerika, Južna Amerika, Medmorska Amerika
ob karti in slikovnem gradivu našteje in opiše velike pokrajinske enote, jih primerja med seboj glede na različnost površja in našteje večje države;	M	Veliki in Mali Antili, Bahamsko otočje; Andi, Aconcagua, Gvajansko, Brazilsko višavje, Amazonsko, Orinoško, Laplatsko nižavje, Amazonka, Brazilija, Argentina, Čile, Venezuela
na izbranem primeru ob slikovnem materialu razloži značilnosti podnebnih in rastlinskih pasov Latinske Amerike;	T	hurikani

analizira vzroke in posledice nepremišljenega sekanja gozdov v Amazonskem nižavju;	M	
izdela stenski geografski časopis na temo Sodobni problemi prebivalstva in gospodarstva Latinske Amerike;	M	mestici, mulati
POLARNA OBMOČJA		
določi geografsko lego Arktike in Antarktike;	M	celinski led, ledena gora, Arktika, Antarktika
izdela referat o podnebjju in rastlinstvu polarnih območij ter pogojih za življenje v njih;	T	Eskimi, Laponci, Sibirski ljudstva, iglu
PROBLEMI SODOBNEGA SVETA		
ob izbranih primerih z različnih kontinentov opiše sodobne probleme (prenaseljenost, oskrba z vodo, hrano, energijo, ekološke probleme, aids ...) in išče kontraste (jezikovne, verske, gospodarske).	T	

9. RAZRED

Vzgojno-izobraževalni cilji in dejavnosti	zahtevnost*	Geografski pojmi in imena
Udeleženeec:		
s pomočjo ustrezne karte opredeliti lego Slovenije;	M	narodnostna meja, državna meja
ovrednoti lego Slovenije z vidika odprtosti in prehodnosti v prometnem in gospodarskem smislu;	T	maloobmejni prehod, mednarodni mejni prehod
II. NARAVNOGEOGRAFSKE ENOTE SLOVENIJE		
na karti omeji pet naravnogeografskih enot Slovenije in jih primerja med seboj glede na geografsko lego, podnebje in reliefne značilnosti;	M	Alpske pokrajine, Predalpske pokrajine, Panonske pokrajine, Dinarske pokrajine, Primorske pokrajine
opiše pomen površja in kamninske zgradbe za človeka na primeru domače pokrajine, (terensko delo);	T	zakrasevanje, kras, magmatske, metamorfne kamnine, apnenec, tonalit, fliš
2.1. GORSKI SVET		
ob karti umesti gorski svet na ozemlju Slovenije v večje evropske gorske sisteme;	M	Alpe, Dinarsko gorstvo
opiše in primerja med seboj njihove bistvene značilnosti;	T	nagubano gorstvo
ALPSKE POKRAJINE		
razloži vpliv reliefa, podnebja, rastlinstva, voda na pogoje za življenje ljudi in gospodarstvo v alpskih pokrajinah Slovenije;	M	celinsko podnebje, gorsko podnebje, višinski rastlinski pasovi, toplotni obrat (inverzija), planinsko pašništvo, odseljevanje prebivalstva, Julijske Alpe, Kamniško-Savinjske Alpe, Karavanke, Gorenjska

ovrednoti posamezne reke glede na njihovo vodnatost in možnosti izrabe vodne sile;	T	vodostaj
izdela stenski geografski časopis na temo Prizadevanja in ukrepi za ohranjanje naravne in kulturne dediščine v slovenskih alpskih pokrajinah;	M	narodni park, sonaravno gospodarjenje z gozdovi, Triglavski narodni park
pokaže na karti slovensko etnično ozemlje na drugi strani državne meje v Alpah;	M	kulturno, gospodarsko sodelovanje, Karavanški predor
PREDALPSKE POKRAJINE		
pokaže na karti in imenuje pokrajinske enote slovenskega predalpskega sveta;	M	Zahodno Predalpsko hribovje, Vzhodno Predalpsko hribovje, severovzhodno Predalpsko hribovje, Škofjeloško in Polhograjsko hribovje, Posavsko hribovje, Pohorje, Kozjak, Štajerska, Koroška
s pomočjo karte in klimogramov opiše značilnosti reliefa in podnebja v predalpskem svetu in ju primerja z alpskim oziroma s tistim v domači pokrajini;	T	
sklepa na pogoje za gospodarski razvoj v predalpskih pokrajinah in kotlinah Slovenije;	T	
opiše primere prizadevanj in ukrepov za ohranjanje naravne in kulturne dediščine v slovenskem predalpskem svetu;	M	
opiše geografske značilnosti Ljubljanske kotline;	M	Ljubljanska kotlina, Blejski kot, Bistriška ravan, Ljubljansko barje
DINARSKÉ POKRAJINE SLOVENIJE		
s pomočjo karte, slikovnega gradiva in klimogramov opiše značilnosti reliefa, podnebja in voda v dinarskokraških pokrajinah Slovenije;	M	Kras, dinarska slemenitev, kraški pojavi, kraška jama, vrtača, kraško polje, suha dolina, ponikalnica, Visoke dinarske planote: Trnovski gozd, Nanos, Snežnik, Postojnska vrata, Notranjsko podolje, Planinsko in Cerknjsko polje, Ribniško in Kočevsko polje, Nizke dinarske planote: Dolenjsko podolje, Gorjanci, Bela Krajina, Postojnska jama, Cerknjsko jezero, Dolenjska, Notranjska
primerja možnosti za življenje in gospodarjenje v dinarskih pokrajinah s tistimi v alpskih pokrajinah Slovenije;	T	
izdela stenski geografski časopis o prizadevanjih za ohranjanje naravne in kulturne dediščine ter ekološkega ravnovesja v dinarskih pokrajinah Slovenije;	M	
PRIMORSKE POKRAJINE SLOVENIJE		
ovrednoti pomen Jadranskega morja za podnebje, rastlinstvo, promet, turizem, ribolov in kmetijstvo;	M	pomorstvo, ribištvo
opiše načine povezovanja s sosednjo Italijo in Hrvaško;	M	Slovenci na Tržaškem in Goriškem

pripravi kratek referat ali pa geografski plakat o ekoloških problemih v primorskih pokrajinah Slovenije;	M	
PANONSKE POKRAJINE SLOVENIJE		
utemelji prehodnost pokrajin panonske Slovenije;	M	prehodna pokrajina, tranzitni promet, Goričko, Ravensko, Dolinsko, Mursko polje, Dravsko in Ptujsko polje, Slovenske gorice, Haloze, Celjska kotlina, Krška kotlina, Prekmurje, Prlekija
opiše možnosti za življenje ljudi in gospodarstvo v odvisnosti od reliefa, podnebja, prsti in voda v panonskih pokrajinah Slovenije;	M	mineralne, termalne vode, toplice: Moravske, Atomske, Čateške, Radenci, Rogaška Slatina; Drava, Mura
opiše primere prizadevanj in ukrepov za ohranjanje naravne in kulturne dediščine v panonskih pokrajinah slovenskega sveta;	T	mlinarstvo na Muri, štoklje
GOSPODARSTVO		
razloži pomen posameznih gospodarskih dejavnosti za prebivalstvo in sklepa o naravnih in družbenih možnostih za njihov razvoj v Sloveniji ter domači pokrajini (terensko delo);	M	Gospodarske dejavnosti
razloži odnos industrija-okolje-človek ter našteje primere ukrepov za varovanje okolja pred škodljivimi vplivi industrije v domačem okolju in v Sloveniji;	T	Industrijska pokrajina
razloži pomen trgovine kot gospodarske panoge;	T	Notranja trgovina, zunanja trgovina, izvoz, uvoz
našteje energijske vire v Sloveniji in jih ovrednoti z gospodarskega in okoljskega vidika;	T	Obnovljivi in neobnovljivi energijski viri
našteje vrste prometa in opredeli njihove prednosti in pomanjkljivosti glede na zmogljivost, hitrost in onesnaževanje okolja;	M	cestni, vodni, zračni
razloži vlogo prometa v gospodarstvu in opredeli geografske dejavnike, ki vplivajo na njegov razvoj;	T	
pokaže na zemljevidu najpomembnejše prometne povezave na ozemlju Slovenije in ovrednoti njihov pomen;	T	Slovenski cestni križ
analizira naravne in družbene danosti za razvoj turizma v Sloveniji in jih primerja s tistimi v sosednjih državah;	T	
s pomočjo metod terenskega dela analizira vrste, razvitost in pomanjkljivosti prometa ter turizma v domačem kraju in izdela preprost turistični prospekt domačega kraja;	M	

oblikuje geografski plakat na temo Slovenija v mednarodnih in političnih skupnostih;	T	
IV. PREBIVALSTVO		
našteje in razloži dejavnike, ki vplivajo na različno gostoto poselitve Slovenije in pokaže na karti najgosteje in najredkeje poseljene slovenske pokrajine;	T	
razloži dejavnike, ki vplivajo na rast prebivalstva;	M	rodnost (nataliteta), smrtnost (mortaliteta), naravni prirastek, selitve
s pomočjo podatkov primerja rast prebivalstva v Sloveniji z izbrano sosednjo državo;	M	
s pomočjo podatkov opiše narodnostno sestavo prebivalstva Slovenije in ovrednoti pravice manjšin v Sloveniji in slovenske v sosednjih državah;	M	narod, narodnostna skupnost, narodnostna manjšina, Koroški Slovenci
pravilno uporablja pojme aktivno in vzdrževano prebivalstvo;	T	aktivno prebivalstvo, vzdrževano prebivalstvo
razlikuje pojme primarna, sekundarna, terciarna, kvartarna dejavnost;	T	primarna, sekundarna, terciarna dejavnost, kvartarna dejavnost
s pomočjo starostnih piramid ovrednoti spolno in starostno sestavo prebivalstva Slovenije v primerjavi z izbrano sosednjo državo;	T	starostna piramida
razloži vzroke in posledice selitev prebivalstva v Sloveniji.	M	selitev (migracija, emigracija, imigracija), politični, verski, gospodarski vzroki; migracijski tok, zdomci, izseljenci

*Zahtevnost:

M - minimalni standard znanj; tako pomemben, da je pogoj za udeležencev nadaljnji napredek pri pouku geografije.

T - temeljni standard znanj; nekoliko zahtevnejši učni cilj.

5 SPECIALNODIDAKTIČNA PRIPOROČILA

Pouk geografije omogoča aktualizacijo in raznovrstnost učnih metod in oblik. Učitelji naj čimbolj uporabljajo aktivne oblike in metode dela. Frontalnemu pouku se lahko izognejo na več načinov: z delom v dvojicah ali v skupinah, s poukom v obliki igranja vlog ali s simulacijami in s pomočjo projektnega učnega dela. Udeleženci naj pripravljajo krajše referate oziroma poročila, stenske časopise, plakate, prospekte na aktualno temo. Spremljajo politično in gospodarsko dogajanje v medijih in poročajo o tem ob primernih priložnostih. Tudi opazovanje in komentiranje vremena in drugih naravnih dogajanj lahko izvajamo na enak način. Posebno opozarjamo na spremljanje izjemnih naravnih dogodkov, ki imajo pogosto značaj naravnih nesreč. V takih primerih je o tem z udeleženci koristno spregovoriti.

Pri pouku geografije se neizogibno srečujemo z množico pojmov, geografskih imen in

statističnih podatkov. Geografskega inventarja, ki je brez dvoma pomembna sestavina geografskega pouka, je za pomnjenje vedno preveč. Zato namesto faktografije raje razvijamo sposobnosti za najlažje in najhitrejše pridobivanje, uporabo in obdelavo geografskih informacij. Posebno koristno je torej razvijati geografske sposobnosti (spretnosti) zaradi navajanja na uporabo, analizo in sklepanje na podlagi slikovnega in statističnega gradiva (karte, grafi, tabele, slike in fotografije). Udeleženci naj imajo zato pri rednih urah čimveč možnosti pogoste uporabe in utrjevanja s pomočjo omenjenega gradiva. Udeležence čimbolj spodbujamo k samostojnemu, ustvarjalnemu delu tudi s pomočjo uporabe najrazličnejše dostopne literature (referati, stenski časopisi, plakati ...).

Enako pomembno je razvijanje geografskega in kritičnega mišljenja, in to s pomočjo problemskega pristopa. Z udeleženci se lotevamo, če je mogoče, zlasti aktualnih okoljskih in drugih problemov s pomočjo študija primerov. S primeri iz Slovenije poskušamo vsebine vedno konkretizirati. To je najboljša posredna pot za pridobivanje in utrjevanje pojmov. Za uspešen problemski pouk ne zadoščajo samo primeri v učbenikih, ampak jih je treba vzeti iz vsakdanjega življenja, iz primerne literature ali iz sodobnih medijev.

Z udeleženci je mogoče organizirati razne oblike sodelovalnega učenja, projektne učne dela, s čimer razvijamo predvsem sodelovanje med udeleženci.

Ena od možnosti, predvsem pri utrjevanju snovi, je argumentirana diskusija. Diskusijo in njeno vsebino vnaprej sporočimo, na kar se udeleženci pripravijo in nato v njej enakopravno sodelujejo. Ni nujno, da diskusijo vodi učitelj, lahko jo udeleženec. Gradivo, ki ga predpišemo za pripravo diskusije, mora biti praviloma lahko dostopno, zlasti če zahtevamo njegovo poznavanje od vseh udeležencev. Argumentirano diskusijo lahko vežemo tudi na okoljevarstvene probleme.

Izbira učne metode in oblike je prepuščena učiteljem; lahko jih tudi kombinira. Vendar je pestrost v učnih oblikah in metodah treba uporabljati premišljeno. Za učinkovitost in zanimivost geografskega pouka priporočamo različne načine motivacije, ne samo na začetku pouka, temveč tudi vmes. Motivacija je za udeležence lahko tudi sodelovanje pri načrtovanju pouka.

Pomembna je uporaba sodobnega vizualnega gradiva, diapozitivov ali prosojnic, ki naj bodo čimbolj kvalitetne, ali pa videoposnetkov. Vse je mogoče uporabljati v uvodnem delu učne ure ali pa pri drugih učnih korakih. Videoposnetki so lahko tudi uvod v diskusijo.

Poseben pomen za pouk geografije ima uporaba računalniške tehnologije. Priporočamo uporabo računalnika z LCD projektorjem in dostopnost računalniških programov za obdelavo in prikaz statističnega gradiva in tematskih kart. Zelo primerne so različne zgoščenke z geografsko vsebino, veliko pa je tudi možnosti za uporabo interneta.

Učitelji geografije naj se odločajo za različne načine preverjanja in ocenjevanja znanja, pri čemer naj upoštevajo tudi specifične sposobnosti posameznih udeležencev. Pri preverjanju in ocenjevanju znanja naj udeleženci uporabljajo tiste pripomočke (različne vrste zemljevidov, grafične prikaze, slikovni material ...), s pomočjo katerih bodo najlažje pokazali svoje znanje. Le smiselno, z vidika funkcionalne vrednosti in s skrajno premišljenostjo, lahko pri ocenjevanju znanja uporabljamo tudi neme karte.

Kot obliko pouka geografije s tem učnim načrtom posebno utemeljujemo tudi ekskurzije in terensko delo, ki omogočajo udeležencem pridobivati znanje, sposobnosti in vrednote na primarnih lokacijah v bližnji ali daljni okolici šole. To so priložnosti, ko udeleženci najlažje povezujejo teorijo s prakso ter spoznavajo in prepoznavajo vzročno-posledične zveze med procesi in pojavi v naravnem in družbenem okolju.

Terensko delo je oblika pouka, kjer se udeleženci urijo v rabi preprostih raziskovalnih

metod, kot so: opazovanje, orientacija, kartiranje, merjenje, primerjanje, razvrščanje, umeščanje, analiziranje, sintetiziranje in poročanje. Učitelj ga organizira med rednimi urami na primernih lokacijah v bližini šole, ki tako pridobijo status »geografskega laboratorija«. Druge priložnosti za terensko delo so projektno delo in geografske oziroma interdisciplinarne ekskurzije.

Geografske ekskurzije so lahko krajše in usmerjene v domačo regijo. Udeleženci tu pridobivajo predvsem geografske pojme ter spoznavajo pojave in procese. Pot ekskurzije načrtujejo aktivni učiteljev geografije skupaj z učitelji drugih predmetov (zgodovine, biologije, maternega jezika in književnosti, glasbe, fizike, tehnične vzgoje itd). Učitelji skupaj določijo in uskladijo cilje, vsebino in pot ekskurzije. Program ekskurzij je sestavni del letnega delovnega načrta šole, za njegovo kvalitetno uresničevanje pa je odgovoren celotni tim učiteljev. Na ekskurzijah udeleženci razvijajo prostorske predstave, utrjujejo geografske pojme, tako da od blizu opazujejo in proučujejo pokrajino. Učitelj geografije udeležence pred odhodom na ekskurzijo dobro pripravi. Seznanji jih s cilji in potjo ekskurzije. Udeležencem razdeli naloge, ki lahko obsegajo pripravo dela poti po literaturi, poročanje, anketiranje, nabiranje vzorcev kamnin ipd. Po vrnitvi učitelj preveri, koliko so bili realizirani izobraževalni cilji ekskurzije. Pri izvajanju UN je obvezna izvedba najmanj ene ekskurzije.

Spoznavne cilje pouka na terenu učitelj najbolje uresničuje z metodo dela z zemljevidom (orientacija, spremljanje in označevanje poti na zemljevidu), vodenim opazovanjem na izbranih lokacijah, kjer udeleženci izpolnjujejo naloge z delovnega lista. Delovne liste z ekskurzij udeleženci nato zbirajo v posebni mapi.

Okoljevarstvena nota naj bo pri geografskem pouku navzoča čimbolj pogosto.

6 PRILOGI

Priloga 1

6.1 Predlog znanj, ki jih morajo imeti izvajalci učnega načrta

Geografijo v osnovni šoli lahko poučuje predmetni učitelj ali profesor geografije v kombinaciji s katerim koli drugim predmetom.

Priloga 2

6.2 Priporočeni viri znanja za učitelja

Učitelj mora spremljati veljavnost učbenikov za udeležence.

Literatura za učitelje:

- Bračič & al.: Sodobni svet, Obzorja, Maribor, 1983.
- Ilešič: Pogledi na geografijo, Partizanska knjiga, Ljubljana, 1979.
- Zgonik: Prispevki k didaktiki geografije, Zavod RS za šolstvo, Ljubljana, 1995.
- Natek & al. : Države sveta, DZS, Ljubljana, 1993.
- Melik: Slovenija, Slovenska matica, Ljubljana, 1963.
- Natek & al. : Slovenija, MK, Ljubljana, 1997.

- Perko & al.: Slovenske občine, MK, Ljubljana 1998.
- Svet v žepu, podatkovnik, MK, Ljubljana, 1997.
- Ingolič: Dežele in ljudje, zbirka, MK, Ljubljana, 1991-1994.
- Bateman: Enciklopedija svetovne geografije, Imprinta, Ljubljana, 1997.
- Der Fischer Weltatmanah 2000, Fischer Taschenbuch Verlag GmbH, Frankfurt am Main, 1999.
- Natek & al.: Geografija - shematski pregled, TZS, Ljubljana, 2000.
- Komplet topografskih kart 1:50000 za Slovenijo na platnu.
- Atlas Slovenije (s kartami 1:50000).
- Lovelock: Gaia – modri planet, MK, Ljubljana 1992.
- Perko: Geografski atlas Slovenije, DZS, Ljubljana 1999.
- Orožen – Adamič: Krajevni leksikon Slovenije, DZS, Ljubljana 1995.
- Perko: Slovenija – pokrajina in ljudje, MK, Ljubljana 1999.
- Gams: Geografija Slovenije, Slovenska matica, Ljubljana 1999.
- Geografija, leksikon, Cankarjeva založba, Ljubljana 1983.